

TURINYS

Pratarmė	9
----------------	---

PIRMAS SKYRIUS. ARCHETIPINĖ MENTALITETŲ ISTORIJA:

SAVOKOS, METODAI, PRIELAIIDOS

Įvadas	11
„Vieni žmonės kuria istoriją, o kiti stato namelius priemiesčiuose“: mentalitetų struktūra ir tipai	15
„Pasaulį veda protas, bet iš labai toli“: mentalitetų kaitos bruožai	38
„Valstybės, kuriose vyrauja racionalus materializmas, turi tendenciją virsti ne tiek kalėjimais, kiek beprotnamiais“: mentalitetų kaitos tendencijos	53
„Seni, gąsdinę žmones dievai niekur nedingo, o tik pakeitė vardus, ir dabar jie rimuojasi su „izmais“: objektyvi ir archetipinė istorija	63
Išvados	79

ANTRAS SKYRIUS. KOMUNISTINIO AUKSO AMŽIAUS MITO SKLAIDOS YPATYBĖS RUSIJOJE

Įvadas	83
„Mes norime jau čia, žemėj, įkurti Dangaus karalystę“: marksizmas ir marksistai	86
„Mes gimėme, kad pasaką paverstume tikrove“: didieji lūkesčiai	95
„Vaikai mes irgi baisiųjų Rusijos metų“: iliuzijų žlugimas	103
„Mes tokie kaip jūs, tik atvirkščiai“: psichologinės putinizmo ištakos	117
Išvados	121

TREČIAS SKYRIUS. ĮSIVAIZDUOJAMOS SOVIETMEČIO LIETUVOS
BENDRUOMENĖS

Įvadas	122
„Tada prisiekiau aš laimėti / Ar žūti už pasaulį naują“: kovotojai ir tikrai tikintieji	124
„Vėjai pūtė, o mes lingavom į abi puses“: pragmatikai, lojalieji, abejingieji	136
„Jis meluoja, ir visi žino, kad jis meluoja“: cinikai ir kombinatoriai	145
„Geriau visą gyvenimą likti turinčiu savo nuomonę darbininku nei bailiu inteligentu“: metantys iššūkį	149
„Burbulas, sakau, Lietuva“: posovietinės Lietuvos mentalitetų bruožai	158
Išvados	166

PRIEDAS. IR MES TADA GYVENOME...

(sąkytinės istorijos šaltiniai)

Adomas Penkarskas. Pražuvęs gyvenimas	169
Auksas Jakštas. Stengėmės gyventi linksmai	172
Sofija Nedzveckienė. Buvau pionierių vadove	177
Jonas Jurkus. Tikėjau, kad gyvensiu „prie komunizmo“	186
Irena ir Bronius Pilkauskai. Dirbome trimis pamainomis	195
Aleksejus Pavlovskis. Buvo daug kvailysčių	205
Alfonsas Burkauskas. Aš buvau laisvas, ir dabar laisvas	209
Rūta Klišytė. Buvau tipiška sovietinė Lietuvos mergaitė	216
Daiva Strukovienė. Buvau maištinga dūšia	223
Dainius Razauskas. Į bekraštę žvaigždėtą erdvę	227
Archetypal History of Mentalities: Soviet Lithuania. Summary	248
Literatūra	269
Asmenvardžių rodyklė	283

CONTENT

Preface	9
CHAPTER 1. ARCHETYPAL HISTORY OF MENTALITIES: CONCEPTS, METHODS, ASSUMPTIONS	
Introduction	11
“Certain people make history and others build a little house in the suburbs”: structure and types of mentalities	15
“The world is led by reason, but from very far away”: traits of changes in mentality	38
“Where rationalistic materialism holds sway, states tend to develop less into prisons than into lunatic asylums”: trends of changes in mentality	53
“Our fearsome gods have only changed their names: they now rhyme with -ism”: objective and archetypal history	63
Conclusions	79
CHAPTER 2. FEATURES OF THE SPREAD IN RUSSIA OF THE COMMUNIST MYTH OF THE GOLDEN AGE	
Introduction	83
“We want to establish the kingdom of heaven already here on earth”: Marxism and Marxists	86
“We were born to make a fairy tale a reality”: great expectations	95
“We are also children of the horrible years of Russia”: collapse of illusions	103
“We are like you, just the opposite”: the psychological footprints of Putinism	117
Conclusions	121

CHAPTER 3. IMAGINED SOVIET-ERA LITHUANIAN COMMUNITIES

Introduction	122
“Then I swore to win / or to perish for a new world”: fighters and true believers	124
“The winds were blowing, and we swayed in both directions”: pragmatists, loyalists, indifferent ones	136
“He’s lying, and everyone knows that he’s lying”: cynics and combiners	145
“It is better to remain throughout my life a worker with an opinion than a cowardly member of the intelligentsia”: challengers	149
“I say, Lithuania is a bubble”: features of post-Soviet Lithuanian mentalities	158
Conclusions	166

ANNEX. THEN WE LIVED TOO...

(Sources of Oral History)

Adomas Penkarskas. The lost life	169
Auksas Jakštas. We tried to live having fun	172
Sofija Nedzveckienė. I was a pioneer leader	177
Jonas Jurkus. I believed I would live under communism	186
Irena and Bronius Pilkauskas. We worked in three shifts	195
Aleksejus Pavlovskis. There were a lot of foolish things	205
Alfonsas Burkauskas. I was free then and I am free now	209
Rūta Klišytė. I was a typical Soviet Lithuanian girl	216
Daiva Strukovienė. I was a rebellious soul	223
Dainius Razauskas. Into an endless starry space	227
English summary	248
Bibliography	269
Index of names	283